No. 24.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 3,00; voor de buitensteden ƒ 3,50, franco door het geheele Rijk. *Brieven*, *Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 22 AUGUSTUS.

Advertentien van acht regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,75 geplaatst; meer dan acht regels tegen 20 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 21 Augustus.

Zijne Heiligheid Pius IX is bij de troonsbestijging een weg ingeslagen, die, hoezeer vol van gevaren, desniettemin rijk zijn moet aan uitkomsten, te oordeelen naar de vastheid van hand, waarmede Z. H. het bestuur der Kerkelijke Staten heeft aanvaard.

De geestelijke magt, waarmede het opperhoofd der Kerk is bedeeld, kan, als eene goddelijke instelling, niet onderworpen zijn aan de wisselvallige gebeurtenissen dezer wereld. Het woord Gods, dat die magt vestigde te midden van het heidendom, zonder dat zij ooit te midden van den willekeur dier dwingelandij, zelfs niet in de felste vervolgingen, ophield door de Katholijken geëerbiedigd te worden, is nog heden wat het voorheen was, magtig, om het gezag, dat het daarstelde, in alle omstandigheden te doen strekken tot verheerlijking zijner Kerk.

Dan, menschelijker wijs gesproken, wanneer men den staat der rijken in Europa, en den geest, welke die rijken bezielt, aanschouwt, is dit noodzakelijk, dat het opperhoofd der Kerk souvereine vorst is van een onafhankelijk volk. Zeker zoude Gods wijsheid, als weleer, 's Pausen gezag met eerbied weten te omkleeden, al ware ook de stedehouder van Jesus de onderdaan van eenig monarch. Maar het ligt in de natuur der zaak, — en de leiding der Voorzienigheid, die 's werelds zaken schikt, bewijst het — dat, tot heil der Kerk, de opvolger van Petrus bij zijne niet in grenzen beslotene kerkelijke magt thans ook voegen moet de souvereine heerschappij over een volk. De loop der eeuwen, en eene wonderbare aaneenschakeling van gebeurtenissen, voortgebragt door uiteenloopende oorzaken, hebben de Pausen gevoerd op de plaats, waar weleer de Romeinsche Keizers den schepter voerden. De wereldlijke magt heeft zich gevormd noch door veroveringen, noch door aanmatigingen; zij is eenvoudig het resultaat van feiten, welke van zelf, zonder eenigen schok, de wereldlijke magt in de hand bragten, die gewapend is met den herderstaf der katholijke kudde.

Deze door geen vorst of door geen volk betwiste souvereiniteit, aangegroeid en bevestigd door vrijwillige schenkingen van Europesche monarchen, heeft in al de orkanen, die over Europa gewoed, en menigen troon omver gestoten, en menig volk verwoest hebben, zich onwrikbaar staande gehouden, toen zelfs, toen haar ondergang nabij scheen, de groote Pius VI in den kerker stierf, en zijn opvolger in ballingschap vervoerd, door geregtsdienaars bewaakt, gekluisterd werd door de krachtige hand van den soldaat, die zijn degen had uitgetrokken, om op de kaart van Europa uit de brokkelingen der oude koningrijken nieuwe af te bakenen. Een sneeuwvlaag rukte den trotschen beheerder zijne magt uit de handen; en protestantsche vorsten reikten den onsterfelijken Pius VII de hand, om den troon zijner voorzaten te beklimmen.

Dan, de revolutionnaire orkaan, die over de verschillende bestanddeelen van zijne onderdanen was gegaan, had sporen nagelaten. Er was een zaad uitgeworpen, dat later ontkiemen moest; de vruchten bleven niet achter. Bij sommigen gaf eene onbestemde zucht naar vrijheid zich lucht in onbeteugelde wenschen; de wenschen werden vorderingen; van vorderingen kwam men tot daden, en die daden waren strafwaardig, omdat zij tot gewapenden opstand tegen de wettige magt bragten. Zoo werden langzamerhand de gevangenissen bevolkt met staatkundige misdadigers, en won de ontevredenheid bij eenigen reeds daardoor veld, dat zij hunne dierbaarste betrekkingen sinds jaren in den kerker zagen opgesloten.

Eene amnistie in de Pauselijke Staten was derhalve eene wenschelijke zaak, maar zij was aan vele bezwaren onderworpen. Vooreerst, de aangrenzende mogendheden verkeerden in hetzelfde geval; maar waren krachtiger gewapend, om hunne bevolkingen te bedwingen. Zij moesten zich natuurlijk verzetten tegen een maatregel, die weêrklank vinden moest in hunne staten. En ten andere, was het niet gevaarlijk, in eens de vrijheid te geven aan zoo vele revolutionnairen, welke die vrijheid misschien zouden misbruiken tot hervatting der zoo dikwerf mislukte pogingen van opstand?

Dan integendeel, dit laatste bezwaar schijnt zich te hebben opgelost in dankzeggingen, welke het warme Italiaansche volk zonder ophouden met ongekunstelde opregtheid in alle oorden aan den dag legt. Aan het andere bezwaar schijnt Pius IX zich niet te hebben gestoord.

Z. H. schijnt daarmede een nieuwen weg ingegaan te zijn, dien der hervormingen namelijk. Menig struikelblok kan daar den Opperherder in den weg worden gelegd. De vasthoudendheid van eenigen, de voortvarendheid van anderen zal meermalen den gang der zaken niet weinig belemmeren. En indien de goddelijke Voorzienigheid niet zoo zigtbaar had gewerkt in de verheffing van den nieuwen Paus, men zoude bevreesd worden voor de toekomst der Kerkelijke Staten. Dan de krachtige hand, waarmede hij de teugels van zijn rijk heeft opgenomen, geeft de gegronde hoop, dat hij de achterblijvers zal weten vooruit te stuwen, de vooruitloopers bedwingen.

Ook is het er ver af, dat hij in het collegie der Cardinalen zooveel tegenstand zou ontmoeten, als men voorgeeft. Een aanzienlijk aantal hunner deelt de opiniën van hunnen Souverein, en zij, die daarvan verschillen, zullen het meest bijdragen, om het welslagen der maatregelen te bevorderen, omdat zij allen worden gedreven door vrees, of soms de mislukking dier maatregelen aanleiding mogt geven tot opschuddingen. Overigens is er niet één Cardinaal, die zich niet in alle geval ten pligt stelt, om niet slechts de bevelen, maar zelfs de wenschen van het opperhoofd der Kerk niet alleen op te volgen, maar, zoo mogelijk, zelfs te voorkomen.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

AMSTERDAM, 21 Augustus.

Onder de rubriek *Engeland* deelen wij heden twee berigten mede, die wel eene bijzondere opmerkzaamheid verdienen. Het eene betreft het misgewas in Ierland, het andere het tot vier reduceren der werkdagen in het nijvere Lancanshire. Beide feiten worden thans niet ten eerste male medegedeeld. De mislukking van den oogst heeft herhaaldelijk reeds de gelegenheid gegeven tot de waarneming der in Ierland algemeen heerschende ellende: de onbeperkte concurrentie heeft reeds in menig district in Engeland óf tot een maatregel gedwongen als de bovengenoemde, óf tot eene al grootere en grootere vermindering van werkloon der arbeidende klasse. Het is dan ook niet om de nieuwheid van het feit, dat wij er de aandacht op vestigen; maar ten einde de krachten niet onopgemerkt blijven, die de lagere klasse al meer en meer in hun levensonderhoud ondermijnen, en den voortgang van den kanker van het pauperismus bevorderen. Wat Ierland nu betreft, het Parlement zal andermaal hooge sommen moeten afstaan ter leniging der algemeene ellende, waarbij het intusschen in den vrijen invoer van granen al reeds eene heilzame werking der aangenomen handels-vrijheid zal ontwaren: maar Lancaster en Lancanshire, en al die overige districten, waar de aan de bestaande behoefte ongeëvenredigde productie evenzeer met de schrikkelijkste armoede dreigt — hoe zal men daar iets met vrucht kunnen aanwenden, ter afwering van het gevreesde kwaad?

Men verneemt dat er reeds omstreeks *elf* millioenen aan nieuwe zilveren munt in omloop gebragt zijn, en dat het bedrag van de uitgegeven muntbilletten omstreeks *dertien* millioenen moet beloopen. (*Amst. Cour.*)

's GRAVENHAGE, 20 Augustus. Bij besluit van den 3 Julij, heeft Z. M. bepaald, dat in de stad Leeuwarden zal worden opgerigt eene kamer van koophandel en fabrijken, welke bestaan zal uit twaalf leden, gekozen uit kooplieden, fabrikanten en trafikanten, gevestigd in voornoemde stad en in andere steden en plaatsen der provincie Vriesland; als leden dier kamer zijn benoemd, de heeren: H. G. Knorre, J. Wijbrands, J. Heuveldorp, H. C. Wouda, D. Fontein, F. en A. Rodenhuis, A. Harmens, L. R. Fontein, H. A. Tromp, B. Halbertsma, D. Zeper en L. W. Brandsma.

— Bij koninklijk besluit van den 17 dezer zijn onderscheidene benoemingen geschied tot burgemeesters en secretarissen der gemeenten Zeelst, Velp, Ossendrecht, Luyksgestel, Vessem, Wintelre en Knegsel.

— Het Nederlandsche smaldeel, onder bevel van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden, is, volgens berigt uit Gibraltar, van den 7 Augustus, naar Malta en Alexandrië vertrokken. Het berigt voegt er bij, dat een der tot het smaldeel behoorende fregatten, zeeschade bekomen hebbende, van het Fransche stoomschip *Montezuma* al den bijstand verlangd heeft, waaraan het behoefte had.

— De heer Mercier is gisteren avond alhier gearriveerd en aan het hôtel de *l'Europe* afgestapt. Zijner Exc. komst staat in verband met de uitwisseling der ratificatiën op het traktaat van handel en scheepvaart tusschen Nederland en België, den 29 Julij jl., tusschen de wederzijdsche gevolmagtigden onderteekend, welke uitwisseling, volgens het *Journal de la Haye*, heden heeft plaats gehad.

— De jongst alhier ontvangen Engelsche dagbladen behelzen het berigt van het overlijden van Z. Exc. den baron Dedel, Nederlandsch gezant bij het Hof van Groot-Brittanje. Sedert lang ongesteld, was hij in de laatste weken in bedenkelijken toestand; hij is den 17 op zijn verblijf in Wilton-Crescent gestorven.

— Den 26 dezer zal door den Directeur der eerste fortificatie-directie, te Amersfoort, worden aanbesteed het plaatsen van grenspalen langs de militaire gronden in de gemeente Woudenberg, met bijlevering der daartoe benoodigde bouwstoffen.

— Blijkens Notificatie van ZE. Gestr. den Staatsraad gouverneur der provincie Zuid-Holland, zal de groote jagt in die provincie worden geopend den 7 September e. k.

— Men verneemt, dat de bekende zaak van *E. Meeter* c.s. den 24 September voor het hof van Zuid-Holland zal worden gebragt.

— Heden werd voor het collegie de zaak behandeld van A. E. Bing, beschuldigd van muntschennis, tegen wien gerequireerd is de straffe naast die des doods.

's HERTOGENBOSCH, 20 Aug. Voor het Provinciaal Geregtshof van Noord-Braband, is Mr. K. A. Meussen, practiserend advokaat te Breda, als regter plaatsvervanger der Arrondissements-Regtbank aldaar, beëedigd.

— Bevreemdend is het voorzeker, dat bij het opmaken eener recapitulatie der acten van den Burgerlijken Stand, in onze stad, van af 1°. Januarij 1811 (tijdstip der organisatie van den burgerlijken staat), tot op 1°. Januarij 1845, dus in 34 jaren, slechts 136 meer geboorte- dan sterfgevallen hebben plaats gehad; daar het getal der geboorten 21,339, en dat der overledenen 21,203 beloopt, terwijl het getal der gehuwde paren 4,684 is.

Men ziet hieruit dus, dat, alhoewel de stad in bevolking somtijds zeer toeneemt, die ook wel eens kan afnemen, en dat het getal der verhuizingen in en uit de stad, alsmede de sterfgevallen in vergelijking der geboorten, over een groot tijdvak nagenoeg gelijk komt.

Het *Surinaamsche Algemeen Nieuws- en Advertentie-Blad* meldt uit Curaçao dd. 9 Mei het volgende: Laatstleden maandag, in den vroegen morgen, werden de bewoners dezer stad op het onverwachts naar de havenzijde gelokt door de buitengewone beweging en bedrijvigheid, welke bij het garnizoen heerschte: de afsluiting van den havenmond, sedert 1834 gestaakt, stond weder plaats te hebben en wel onder het oog van den heer gezaghebber.

De herstellingen, welke, wegens langdurig onbruik, aan den toestel tot bedoelde afsluiting vereischt werden, onlangs bewerkstelligd en de ketting weder op de vlotten bevestigd zijnde, werd des morgens, na 7 ure, het garnizoen onder de wapenen geroepen, en ten half acht de last gegeven tot het sluiten van den havenmond; twaalf minuten, na het daartoe gegeven bevel, was de ketting gespannen en de havenmond afgesloten. De heer gezaghebber, onder wiens oog deze exercitie plaats vond, begaf zich daarop, vergezeld van Z. Ed. adjudant, van den majoor-kommandant van de schutterij en den landstorm, en van onderscheidene officieren, in twee oorlogsloepen langs de ketting naar het Riffort en van daar weder naar de stad terug, terwijl gedurende de sluiting een levendig kanon kruisvuur voor den havenmond, uit de nabij gelegene batterijen, onderhouden werd. De infanterie stond gedurende dien tijd aan weêrzijden van den ingang der haven in slagorde geschaard; ten acht ure en tien minuten werd het vuur gestaakt; de troepen rukten in, en de haven werd, binnen den tijd van zes minuten, weder geopend, waarna de ketting met deszelfs vlotten op de gewone bewaarplaatsen teruggebragt werden.

Een groot getal toeschouwers woonde deze practische oefening bij, welke, met vaardigheid en naauwkeurigheid volbragt, op nieuw overtuigend bevestigde, dat de haven van Curaçao, des noodig, onverwijld gesloten en het binnenkomen van schepen in dezelve krachtdadig kan geweerd worden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 18 Aug. De Kamer der Gedeputeerden heeft heden, insgelijks, in de afdeelingen eene bijeenkomst gehouden om de presidenten en secretarissen te benoemen; 340 afgevaardigden waren daarbij tegenwoordig; de heer Sapey, bekleedde als president van jaren, den voorzittersstoel. De heeren de Merode, Oscar de Lafayette, Calmon, de zoon en de la Guiche namen plaats als voorloopige secretarissen.

De stemming heeft het volgend resultaat opgeleverd: De behoudende partij bekwam 217 stemmen, de oppositie 131. Het ministerie heeft dus eene meerderheid van 86 stemmen bekomen.

Daarop hebben de afdeelingen de processen-verbaal van eenige verkiezingen onderzocht en het lot geworpen voor de benoeming van commissarissen, gelast om de geloofs-brieven te onderzoeken. Vervolgens is de Kamer, in openbare zitting overgegaan tot de toelating van eene groote menigte gedeputeerden, waarvan de benoemingen niet betwist zijn. Het onderzoek der geloofs-brieven zal morgen worden voortgezet.

— De Kamer der Pairs heeft heden hare zitting geopend. Vier der jongste leden namen voorloopig plaats tot het bekleeden van de functien der secretarissen. Vervolgens heeft de Kamer, in de afdeelingen vergaderd, een aanvang gemaakt met hare organisatie, het benoemen van het comité der verzoekschriften en van de commissie tot opstelling van het adres, in antwoord op de aanspraak des Konings, bestaande uit de heeren Odier, markgraaf de Flavigny, Persil, Girod (de l'Ain), graaf d'Argout, graaf Portalis en den hertog de Broglie. De titels der nieuw benoemde Pairs werden verklaard goedgekeurd te zijn. Na volbragte stemming werden graaf Daru en de heeren Cambacérès, de Cubières en de Ségur tot secretarissen benoemd.

— De Fransche dagbladen hebben als naar gewoonte de aanspraak van Z. M., bij de opening des Kamers gehouden, beoordeeld. Alle komen daarin overeen, dat er niet de minste staatkundige strekking in te bespeuren is. De *National* plaatst het staatsstuk niet onder zijn politisch gedeelte, maar onder de *Verscheidenheden*, en drukt zich in de volgende bewoordingen uit:

»Ditmaal is de staatkunde aan het gebeurde geheel en al vreemd gebleven; een en ander kan dus veilig onder de losse stukjes van litteratuur gerangschikt worden, zoodat wij er een plaatsje voor inruimen in de kolom, alwaar wij gewoon zijn, de academische en andere met wierookwalm-doortrokkene redevoeringen te plaatsen; onschuldige uitspanningen, waarbij het den spreker vergund is, zich zelf te prijzen, zonder dat dit, voor wie het ook zij, van eenig gevolg is."

— Het *Journal des Débats* en de *Constitutionnel* zijn de eenige dagbladen, die mededeeling ontvangen hebben van de verhooren, welke Joseph Henry voor de commissie van het hof der Pairs heeft ondergaan. Die verhooren leveren het bewijs, van hetgeen reeds meermalen is aangevoerd, dat de beschuldigde in staat van zinneloosheid verkeert. Hij wilde sterven maar had den moed niet om zich zelven te dooden. De schoten, die hij heeft gelost, waren niet zoodanig gerigt, noch de pistolen zoodanig geladen, dat het blijkt, dat hij den Koning heeft willen raken. (Men vergelijke deze omstandigheden met hetgeen lager uit Afrika wordt gemeld. *Red.*)

Volgens berigten, te Mascara aangekomen, en waarvan de *Moniteur* van Algiers van den 10 Augustus melding maakt, zou Abd-el-Kader, die zich nog in Marokko ophoudt, na vernomen te hebben, dat de Hachems naar Fez oprukten, een veertigtal ruiters, tot het gevolg van Hachem behoorende, uit het zadel geligt en ontwapend hebben. Die ongelukkigen zouden zich gedwongen hebben gezien, om de liefdadigheid der voorbijgangers in te roepen, om het land van Beni-Snassen te bereiken, bij wie hunne tenten verspreid liggen. Onder hun getal noemt men Djemile, gewezen saïd van Oulad-Abad, een dweepziek mensch en persoonlijk aan den emir gehecht. Wat de beweging der volksstammen van Sahar betreft, deze gaat in de rigting van de Tell voort; ieder hunner neemt de plaats in, die hem bevalt.

De gijzelaars, die door Abd-el-Kader werden gevangen gehouden, zijn ontsnapt; men denkt, dat hij zich die ontvlugting heeft laten welgevallen, om de moeijelijkheid van een zamentreffen met de Hamayanen, of de moeijelijkheid van hen in de *deira* den kost te geven, te ontwijken.

— Men leest in de *Echo d'Oran* van 8 Aug. het volgende: Men weet, dat Joseph Henry een zoon heeft, die in het leger van Afrika dient. De volgende bijzonderheden aangaande dien jongeling, uit eene authentieke bron geput, verdienen allezins opmerking, en zullen niet zonder belangstelling gelezen worden.

Charles Henry, de zoon des beschuldigden, is sergeant bij het 1ste battaillon van het leger van Afrika, en dient sedert twee jaren in de provincie Oran. Sinds zijn achttiende jaar, namelijk 24 Mei 1839, trad hij in dienst, en wel als vrijwilliger bij het 20ste regement ligte infanterie. Hij klom schielijk op tot de rangen van korporaal en fourier, en in 1841 behoorde hij reeds tot eene keur-compagnie. Daar hem de vadzige leefwijs in het garnizoen verveelde, werd hij in Januarij 1844 op zijn verzoek en bij besluit van den minister, met behoud van zijn rang, naar het 1ste battaillon ligte troepen van Afrika overgeplaatst. Nu was zijne eerste zorg, zich met ijver toe te leggen op de beoefening der arabische taal, die hij thans volmaakt spreekt en schrijft. Op het einde van hetzelfde jaar werd hij geplaatst aan het arabisch bureau van Tiaret, van waar hij naar dat van Mascare overging. Daarna, 1 Augustus 1845, werd hij naar Oran gezonden, en aldaar als secretaris-archivist verbonden aan het bestuur der arabische zaken voor die provincie, in welke betrekking hij zich altijd heeft onderscheiden, door zijne schranderheid, zijnen ijver en een strikt eerlijk gedrag. Zijne geaardheid is zeer zacht.

Het is bedroevend te zien, hoe ontroostbaar die voortreffelijke jongeling thans is over de rampzalige daad zijns vaders. Laat ons hopen, dat hij de carrière, die hij zich geopend had door zijne nuttige diensten en zijn voorbeeldig gedrag, ongestoord zal kunnen volgen. Hij zeide ons dezen morgen, dat hij in de maand Februarij ll. naar Parijs was gegaan; dat zijn vader hem bij zijne komst had omhelsd, doch hem daarop terstond had teruggestooten onder den uitroep van: *Gy komt my vermoorden!* De volgende dagen zeide zijn vader hem onophoudelijk, zonder aanleidende oorzaak en midden in een gesprek, dat hij gekomen was om hem het leven te benemen. Hij was zoo bedroefd over den toestand van zijn vader, dat hij van het genot van geheel zijn verlof afzag en slechts twee en twintig dagen te Parijs vertoefde.

— Er wordt in Frankrijk steeds ernstig gedacht aan het plan, om Algiers met Bilda door eenen ijzeren spoorweg te verbinden. Er hebben zich tot dat einde bereids twee maatschappijen gevormd, waarvan elk eenen ingenieur derwaarts gezonden heeft. Een dezer maatschappijen zoude, volgens de verzekering van sommigen, onder de magtige beschermingstaan van het huis Rothschild.

(Ned. Stoompost.)

MADRID, 13 Augustus. Men verzekert, dat de vertegenwoordigende gezanten van Frankrijk en Engeland te Madrid hunne bemiddeling hebben aangeboden, om de zaken tusschen Spanje en Portugal tot eene eindschikking te brengen.

— Men spreekt van de zamenstelling van een talrijk leger in Oud-Castilië. Overigens zijn allerwege door de autoriteiten de maatregelen zoo wel genomen, dat men voor geene revolutionnaire pogingen te duchten heeft. Van Cordova wordt gemeld, dat de meeste hoofdplaatsen der kiesdistrikten, ten gevolge van bijzondere verordeningen, in militaire commandementen veranderd zijn, waartoe reeds speciaal benoemde bevelhebbers zijn aangesteld.

— Volgens de *Heraldo* zou het Spaansch gouvernement door zijn gezant te Parijs onderrigt zijn geworden van de reis des infants don Enrico, van Belgie naar Engeland. Dit berigt, in verband gebragt met de bijeenkomst, onlangs te Luik door Spaansche uitgewekenen gehouden, zou het kabinet van Madrid bevreesd hebben gemaakt voor een verbond tusschen den jongen Prins en den ex-regent Espartero. Te dier gelegenheid zou zelfs de ministerraad vergaderd zijn geweest.

— Volgens den *Echo del Commercio* houdt men zich thans in Spanje bezig met het opstellen van een eerbiedig adres aan Z. H. Pius IX, om Z. H. geluk te wenschen met de krachtige rigting, welke hij, bij den aanvang zijner pausselijke regering, zoo roemvol en in zoo een Evangelischen zin, aan den gang van zaken geeft. Dit adres zou, zegt men, door eene menigte van de aanzienlijkste staatslieden, zonder onderscheid van beginselen, onderteekend worden.

LISSABON, 9 Aug. Het Spaansche leger, op de grenzen van Portugal verzameld, bedraagt, zegt men, 30,000 man. Het maakt derhalve bij het gouvernement eene ernstige bezorgdheid gaande, zoodat het, van zijnen kant zich tot tegenweer voorbereidt; doch alle strijdkrachten die Portugal zou kunnen te velde brengen, zouden niet in staat zijn, het hoofd te bieden aan de zoo aanzienlijke overmagt van Spanje. Intusschen blijven de financieele crisis en het geldgebrek op eene verregaand ontmoedigende wijze in Portugal voortduren.

— 10 Aug. Een nieuwe Miguellistische opstand is in de noordelijke provinciën uitgebarsten, welke men vreest, dat nog ernstiger aanzien zal hebben, dan de vorige. Het gouvernement heeft talrijke troepen naar de stad Braga gezonden, in welker omstreken de opstandelingen zich gewapend vertoond hebben. Men zegt dat Don Miguel te Piroda-Rigoa is uitgeroepen.

Men is niet beducht, dat de opstand, ten behoeve van Don Miguel, ooit weder de verheffing van dien vorst op den troon van Portugal zal ten gevolge hebben; maar het is een groote ramp voor een land, welks hulpmiddelen zijn uitgeput, wanneer het zich tot nieuwe opofferingen gedwongen ziet, om een opstand te beteugelen, daargelaten nog de droevige sporen, welke mislukte opstanden altijd achterlaten.

De Spaansche generaal Iriarte heeft order gekregen om Portugal te verlaten. Het Spaansch kabinet heeft op zijne uitlevering aangedrongen, en het gouvernement heeft dit, zijns ondanks, moeten toestaan.

— In een brief van dezelfde dagteekening (10 Aug.) aan den *Standard*, leest men het volgende:

Op verzoek van den Engelschen minister lord Howard Welden, hebben drie luitenants en een equipage-meester van het Engelsch vaartuig *the Albion* order gekregen om onmiddellijk naar de grenzen te vertrekken, ten einde de bewegingen van het Spaansche leger waar te nemen, en door hunne tegenwoordigheid te toonen, dat Engeland besloten heeft, geene gewapende tusschenkomst van Spanje op Portugeesch grondgebied te gedoogen.

ENGELAND.

LONDEN, 18 Augustus. Binnen eenige dagen zal Koningin Victoria met Prins Albert, naar men verzekert, aan den Koning en de Koningin van Frankrijk op het kasteel van Eu een bezoek geven. H. M. zal zich met haren gemaal van Osborn-House aan boord van een koninklijk jagt onmiddellijk naar Frankrijk begeven.

— Volgens den *Standard* zou het Britsch parlement in den maand October ontbonden worden. De *Globe* wederspreekt dit berigt, en geeft te verstaan, dat het van allen grond ontbloot, of ten minste voorbarig is.

— Gisteren werd in de Kamer der gemeenten, in comité vergaderd, de bill over de openbare werken in Ierland behandeld. Lord John Russell stond op, en na in eene beschouwing te zijn getreden van de wetgeving met betrekking tot het bestuur over Ierland, zeide hij, dat H. M. besloten had, de voordragt tot vernieuwing der wapenings-wet in te trekken. *(Toejuiching en daverend handgeklap.)* Wij hebben dat besluit genomen, vervolgde de eerste Minister, naar aanleiding van den wensch door den lord-luitenant van Ierland te kennen gegeven, om dat land te regeren, zonder genoodzaakt te zijn, dezen maatregel te moeten bezigen *(toejuichingen)*, en tengevolge van de daadzaak, dat men in de laatste zittingen van het hof van assisen in Ierland geene buitengewone misdaden heeft te veroordeelen gehad.

De heer Hume heeft het gouvernement geluk gewenscht met zijn besluit. Het is een bewijs, zeide hij, dat het Ierland met onpartijdigheid wil regeren, en dat het voor de toekomst een en hetzelfde sijstema van wetgeving voor de beide landen wil invoeren.

— Lord John Russell heeft aan het slot der uiteenzetting, welke hij ll. Maandag aan de Kamer der gemeenten aangaande de toestand van Ierland heeft voorgelegd, eene toelage van 50.000 pond sterling gevraagd ter ondersteuning van die distrikten, welke het meest van geldgebrek te lijden hebben. De Kamer heeft dat voorstel zonder tegenstand aangenomen. Deze bijstand wordt echter algemeen voor ontoereikend gehouden om in de dringende behoeften van het Iersche volk te voorzien, welke dagelijks meer en meer toenemen, en zich noch meer zullen doen

voelen ten gevolge van den mislukten aardappel-oogst. land zal dus op nieuw aan eene vreesselijke beproeving otgesteld zijn.

In deze zelfde zitting, heeft de heer Hume op nieuw aandacht van het gouvernement en van de Kamer gestigd op de gebeurtenissen van Krakau en Gallicië. Hij oeg de overlegging der diplomatische briefwisseling sschen het Britsche hof en de drie beschermende mondheden. De heer Hume zeide voorts, dat het schenn van het Weener tractaat daaraan moest worden toegeschreven, dat er te Krakau geen Engelsche consul vestigd was.

De motie is door den heer Milnes ondersteund, en door ord Palmerston bestreden. De secretaris van staat voor uitenlandsche zaken heeft verklaard, dat men onmogek kon ontkennen, dat de schennis van het Weenertractaat het gevolg was van de jongste in bezit neming an Krakau. Hij voegde er bij, dat Engeland besloten nd, de hand te houden aan de uitvoering van dat tracat. «Ik hoop," zeide hij, «dat de gouvernementen an Oostenrijk; Pruissen en Rusland niet zullen vergeten, at, indien het tractaat van Weenen van geene kracht s aan den Weichsel, het evenmin geldend zou kunnen ijn aan den Rijn en aan den Po." De edele Lord besloot ijne rede met de verzekering, dat de regering al het nogelijke zou in het werk stellen, om de bepalingen an het tractaat te doen eerbiedigen. Op deze verklaring eeft de heer Hume zijne motie ingetrokken.

— Volgens de dagbladen van Lancaster zouden 33 van le voornaamste fabrieken besloten hebben, den arbeid n hunne werkplaatsen tot vier dagen terug te brengen. Gelijktijdig moet in geheel Lancashire tot zulk eene reductie van werkdagen besloten zijn. De aan den uitvoer ongeëvenredigde overproductie van fabricaat maakte lezen maatregel noodzakelijk.

— De Markies van Normanby, die Lord Cowley als gezant bij het hof der Tuillerien zal vervangen, is heden naar Parijs vertrokken.

— Prins Lodewijk Napoleon is gisteren naar Bath vertrokken, om, tot herstel zijner zwakke gezondheid, de baden te gaan gebruiken.

— Zaturdag ll. is te Edimburg onder eenen ontzaggelijken toevloed van aanschouwers het gedenkstuk van Sir Walter Scott onthuld.

Indien men de Amerikaansche dagbladen gelooven mag, dan heeft onlangs in de Vereenigde Staten eene nog drukkender hitte geheerscht dan hier te lande. In drie dagen heeft men te New-York drie en veertig personen, door de hitte bedwelmd, eensklaps dood zien nedervallen. Te Washington telde men zeven dergelijke slagtoffers op één dag. Op alle hoeken van de straten zag men doode paarden liggen, welke onder hun zwaren arbeid waren bezweken.

DUITSCHLAND.

LEIPZIG, 6 Augustus. De Gustaaf-Adolf vereeniging heeft gisteren en eergisteren in de groote zaal der universiteit alhier hare algemeene vergadering gehouden. Het bestuur der vereeniging was verwonderd en had tevens de onaangename gewaarwording van eene zoo min talrijke vergadering rondom zich te zien, die zoo weinig geestdrift aan den dag legde, in weerwil van den optogt, die zij processiesgewijze van de St. Thomas-kerk naar het *Augusteum* gedaan had, en niettegenstaande de voorbereidende redevoering, die Dr. Grossman, de geestelijke patriarch van het Saksisch rationalisme, had uitgesproken. Intusschen is het eene waarheid, dat het bestuur eenige vertroosting hiervoor heeft kunnen genieten, doordien de gasten, welke zich bij het feestmaal hebben laten vinden, hetwelk tot sluiting der vereeniging in de zaal der vrijschutters was aangerigt, des te talrijker waren opgekomen.

— Dezer dagen heeft te Koningsbergen een voorval van staatkundigen aard plaats gehad, hetwelk een belangrijk vraagstuk van beginselen oplevert. Een Duitsch-katholijk was tot afgevaardigde ter provinciale vergadering verkozen. Het gouvernement had eerst geweigerd die verkiezing te bekrachtigen, onder voorgeven van een gebrek in den vorm; later echter, na eene tweede beproeving, werd de kandidaat weder benoemd. Toen verklaarde de opperpresident der provincie, zonder eenige omwegen, dat, ingevolge een kabinets-order van 28 Mei ll., een duitsch-katholijk geen afgevaardigde en zelfs geen kiezer mogt zijn. De kiezers van Koningsbergen hebben toen geen derde keuze gedaan, maar besloten, een adres deswege aan den Koning te zenden en de andere kiescollegien van het feit kennis te geven; tevens hebben zij den opper-president mededeeling van die kabinets-order gevraagd, ten einde te onderzoeken of dezelve met de constitutie overeenkomstig is.

— Het is niet onbelangrijk, van tijd tot tijd de klagten te vernemen, welke somwijlen door de protestanten van Pruissen worden aangeheven, over den verkeerden invloed der Rongianen op de evangelische kerk. Wij vinden die aangeduid in de *Evangel. Kirchenzeitung* van Berlijn, het bijzonder orgaan van het orthodoxisme van Pruissen:

«Sinds twee jaren," zegt dat blad, «leert ons Ronge wat de hervorming der kerk *niet* is, hoe eene kerkelijke gemeente *niet* kan ontstaan en zich *niet* kan staande houden. Hij heeft een groot gedeelte van Duitschland moeten doorloopen, om zijne negatieve leerstellingen te doen ingang vinden. Hij leert ons ook, welke middelen men moet aanwenden, opdat het gezag van den Paus *niet* kan geschokt worden. Het werktuigelijk zamenstel van een ligchaam vernieuwt zich en wordt versterkt, wanneer het de stoffen, die de ziekte veroorzaken, kan uitdrijven, en vooral wanneer het edelste deel (de geestelijkheid) door die ziektestof is aangetast. Ronge heeft nog meer gedaan: hij heeft ons geleerd, onze gebreken en onze zwakheid te kennen: voorwaar eene onbetaalbare kennis, die het begin van alle wijsheid is. Zijne vrijkorpsen zijn tot in onze heiligdommen doorgedrongen: zij werden gerugsteund door de sympathiën van een groot gedeelte des volks en der evangelische geestelijkheid. En wij hebben kunnen zwichten voor de geringste van alle bekoringen, waarin Ronge ons heeft kunnen leiden! — Is het eene waarheid, dat de evangelische kerk van Duitschland, die als het hoogste goed wordt gewaardeerd, ja, dat haar kerkelijk bestuur zelf met die Duitsch-Katholijken instemt, in wier vergaderingen, die door de publieke dagbladen en de stedelijke besturen als om strijd begunstigd worden, men onlangs op den feestdag van Christus hemelvaart durfde prediken, *dat er nooit eene hemelvaart had plaats gehad;* en op het feest der H. Drievuldigheid, *dat er geene Drievuldigheid bestaat?* Is het eene waarheid, dat onze kerk meer sympathiën heeft voor hen dan voor onze lutherschen, die tijdens de strengste vervolging geen jota zijn afgeweken van den zin dezer woorden: *Mijn vleesch is waarlijk spijs en mijn bloed is waarlijk drank?*..... O, indien de Evangelische kerk hare krachten kon hernemen *en tevens eens mogt leeren kennen, wat eene kerk is*, dan moest haar eerste werk zijn, zich het hoofd met de asch der bitterste rouw te bedekken, en in de diepste vernedering boete te plegen!"

De correspondent van de *Univers*, na opgegeven te hebben, wat in de laatste vergadering der Kamers te Carlsruhe is voorgevallen (hetgeen wij in ons jongst nommer hebben medegedeeld) eindigt met de volgende alleropmerkelijkste woorden: »Zoo wij een groot land waren, dan leefden wij reeds in de verschrikkelijkste omwenteling."

GENEVE, 12 Aug. Indien wij eene ernstige beteekenis moeten hechten aan eene redevoering, door een afgevaardigde van het kanton Waadtland, te Zurich in eene openbare bijeenkomst gehouden, dan zullen wij binnen kort kunnen verwachten, een revolutionnair leger voor de poorten onzer stad te zien aanrukken. De burger Eytel verklaarde namelijk aan de vaderlandsgezinden, welke deze vergadering bijwoonden, dat het oogenblik gekomen was, waarop Bazel (de stad) Neufchatel en Geneve weder op den goeden weg gebragt, en voor hun onafhankelijk votum gekastijd moesten worden. Hoezeer wij ook jaren lang gewoon zijn aan de hatelijke gezegden, die het kanton Waadtland tegen ons bezigt, en aan de beleedigingen van hunne periodieke pers, strekt het ons tot genoegen, te kunnen betwijfelen, of de Zwitsers, onze naaste buren, op dit oogenblik van zin zouden wezen, ons door eene bende vrijbuiters te bestoken. Zoodra wij daarvan de overtuiging zouden erlangd hebben, dan zou ons — daar wij alsdan niet langer zouden kunnen staat maken op de bescherming van een eedgenootschap, hetwelk in het laatst verloopen jaar Lucern zoo laf hartig aan zijn lot overliet — dan zou ons niets overblijven, dan ons in goeden staat van tegenweer te stellen, over onze kwalijk gezinden een waakzaam oog te houden, en van dit oogenblik af, onze voormalige banier op te steken, onder welke Geneve weleer zijne onafhankelijkheid heeft weten te bevechten en te bewaren, die door min trouwe bondgenooten zoo kwalijk beschermd is geworden.

De vervolging der geestelijken heeft zich in het kanton Waadtland onder een nieuwen vorm vertoond. Men heeft de weggezonden geestelijken, die den vereischten ouderdom hadden, met geweld op de lijsten der militie gebragt, en eenigen hunner volgens de krijgswetten gestraft, die weigerachtig gebleven waren, om de uniform aan te trekken, of zich bij de wapenoefeningen te laten vinden. Het bestuur heeft hen alzoo aan de bespotting van het publiek prijs gegeven, en hen zoo doende willen beletten, ooit weder in dit land hunne kerkelijke bediening waar te nemen. Men laat hun de vrijheid van het land te ruimen, maar wil hen niet op hunne reispassen als voormalige leeraars, noch zelfs als eenvoudige geestelijken, aanduiden. Wanneer zij van verblijfplaats willen verwisselen, dan vordert men veiligheidskaarten van hen. Wel is waar, men heeft sinds lang geen brandspuiten laten werken, om de geestelijke bijeenkomsten uit een te drijven, zoo als meermalen gebeurd is.

ZURICH, 10 Aug. De landdag heeft zich in de zitting van heden bezig gehouden met de opheffing der vrijkorpsen. Het blijkt uit het rapport van den Vorort, dd. 23 April ll., over de uitvoering van het besluit van den landdag tegen de vrijkorpsen, dat de kantons Glarus, Graauwbunderland, Aargau, Thurgau, Neufchatel, Bazel (de omstreken) en Appenzell nog geen wetten aangaande de vrijkorpsen gemaakt hebben.

De Heer Rudolff Hess, behoorende tot eene der aanzienlijkste familiën alhier, en waartoe ook de voormalige burgemeester dezer stad behoort, heeft te Rome den 11 Julij ll. afstand gedaan van het Protestantisme, en in handen van Z. Em. den Cardinaal Lambruschini, die hem de Heilige Sacramenten van den doop en der Eucharistie heeft toegediend, zijne trouw aan de leer der H. kerk gezworen. De nieuw bekeerde had zich te Lausanne voor het eerst opgewekt gevoeld om tot het katholijk geloof over te gaan, en heeft aan die neiging eindelijk gehoor gegeven, nadat hij van de zijde zijner familie jaren lang daarvan op eene ergerlijke wijze was teruggehouden. Hij was door deze in eene protestantsche kostschool te Lausanne besteld, alwaar zich eenige katholijke leerlingen bevonden, die hij bijna alle zondagen zag mishandelen, wanneer zij er op aandrongen om de H. dienst in de parochie-kerk bij te wonen. De verontwaardiging en het medelijden, die deze ongehoorde handelwijze in zijn gemoed deed ontstaan, werden de eerste beginselen van zijn verlangen om eene godsdienst te leeren kennen, die zijne medeleerlingen met zulk een edelen moed bezielde: hij leerde haar kennen en omhelsde haar met een gelijken moed. Deze bekeering, heeft alhier den grootsten indruk gemaakt.

ITALIE.

ROME, 8 Augustus. Eergisteren avond heeft de H. Vader aan eene congregatie van Cardinalen voorgezeten, waarin de openbaarmaking van een nieuw straf-wetboek is besproken. Eene commissie, waarvan onderscheidene uitstekende regtsgeleerden deel zullen uitmaken, zal worden benoemd, om zich met dit belangrijk vraagstuk bezig te houden.

— De amnistie heeft niet alleen bewerkt, dat vele voormalige vijanden van den staat zich weder met de bestaande orde van zaken vereenigd hebben, doch tevens, dat vele ongelukkig verdwaalden door eene opregte bekeering van hunne vroeger misdadige leefwijs zijn teruggekeerd: eene overgroote menigte hunner heeft zich reeds aangemeld, om, door de heilige genademiddelen der Kerk, de vergeving hunner misslagen te verkrijgen.

STADSNIEUWS.

KENNISGEVING van Burgemeester en Wethouders, dd. 19 Aug., houdende, dat aan de daarbij betrokkene ontvangers zijn verzonden de suppletoire personeel-kohieren van de belasting over het jaar 1846—1847, van wijk 10, 11, 33 a 43, 58; patent-kohier der wijken 53, 54, 56, op 11 dezer executoir verklaard.

KENNISGEVING der Commissie van het Marktwezen, dd. 13 Aug., houdende, dat tot het loten der Kramen voor de Kermis gevaceerd zal worden op het Raadhuis op Maandag 31 Augustus en Dingsdag 1 September aanstaande, des voormiddags ten 10 ure; de daaraan deelnemenden moeten zich tot dat einde, van behoorlijk patent voorzien, in eigen persoon, of door eenen schriftelijk daartoe gemagtigden, met opgave van den naam der belanghebbenden en de juiste maat der Kramen, ter voorss. tijd ter Stadhuize vervoegen.

AANBESTEDING door de Commissie van Administratie over het vereenigd Huis van Arrest en Justitie op 25 Aug. 18.6, in gen. huis van Arrest en Justitie, Heiligen Weg, des avonds ten 6 ure, onder nadere approbatie van het Departement van Justitie, in het openbaar bij inschrijving voor de vier laatste Maanden dezes jaars, alsmede voor het geheele jaar 1847, bij besloten en behoorlijk op zegel geschrevene billetten, van de leverantie van de volgende benoodigdheden, als:

Art 1. Roggebrood. 2. Tarwebrood 3. Aardappelen. 4 Rundvleesch, Kalfsvleesch, Boter en Kaas. 5. Reenderen of Schenkelvleesch. 6. Gepelde Garst of Gort, Rijst, Witte of Gele en Groene Erwten. 7. Groenten; hoofdzakelijk Kool, Wortelen, Knollen of Rapen, Zuring, Sellerij en Uijen. 8. Zout, Peper, Azijn, Olie, Kaarsen en Groene Zeep. 9 Zoetemelk. 10. Stroo. 11. Steenkolen, Turf en Hout

LAATSTE BERIGTEN.

's GRAVENHAGE, 21 Aug. Men verneemt, dat de reize van Z. M. de Koning naar Silesië, in stede van den 24, eenige dagen later zal plaats hebben.

— Het Hof in Zuid-Holland heeft heden den persoon van A. E. Bing, schuldig verklaard aan de misdaad van muntschennis, en hem mitsdien veroordeeld tot geesseling en brandmerk en 12jarig confinement.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTEBDAM, 20 Augustus.

Tarwe 128 ℔ b. Poolsche *f* 310; 125 ℔ dito *f* 296, 300
Rogge Entrep. 118 ℔ Petersb. *f* 218; 119 ℔ dito *f* 219.

AMSTERDAM, 21 Augustus.

Koffij en *Suiker* geheel onveranderd en bij kleinen omzet tot vaste prijzen betaald; er bestaat weinig hoop, onder de getaxeerde prijzen in veiling te koopen.

Rijst zeer stil, hoewel onder de laatst opgegevene notering niet te koopen is.

Speceryen hiervan heden de beschrijving en taxatie der in veiling op 17 Sept. voorkomende partijen.

GRANEN.

Tarwe 127, 129 ℔ Deensche *f* 280, 291 [illegible] 130 ℔ b. Poolsche *f* 325 Cons.; 115 ℔ geringe Vriesche *f* 240; 121 ℔ Groninger *f* 250; 120 ℔ Vriesche *f* 260; 125, [illegible] Poolsche *f* 290, 295.

Rogge 119 ℔ Petersb. *f* 219 ent ; 112, 122, ℔ ger. Deens. *f* 180, 220 ent. ; 118 ℔ Odess. *f* 225 cons. ; 121 ℔ o. Pruis. *f* 260 cons. ; 119 ℔ n. dito *f* 236 ; 122 ℔ Rost. *f* 240 cons. ; 124 ℔ Pomm. *f* 242 cons. ; 118 ℔ Arch. *f* 218 ent

Garst o. Zeeuws. Winter *f* 131.

Boekweit 120 ℔ Nijkerk. *f* 218 ; 122 ℔ Holst. *f* 222 ; 118 ℔ dito *f* 210.

Koolzaad, een doen. £vl. 48. Briels 50½. N. Hollans 46½. Op 9 vaten Olie, in April £vl. 54 ; in Sept. 51 ; in Oct. 51½ ; 51½ ; *Raapolie* op 6/w *f* 30¼ ; Vliegend *f* 29¼ ; *Lijnolie* op 6/w *f* 29 ; Vliegend 28 ¼, 8 ; *Hennipolie* op 6/w *f* 31 ; Vliegend *f* 30 ; *Raapkoeken* 1040 *f* 60, 61 ; *Lijnkoeken* 104 *f* 8½, 10 ; *Raapolie*, Mei 31¼ ; Sept. 29¼, 9 ; Oct. 29½, ¼ ; Nov. 29 ¾, ½ ; Dec. 30, 29¾.

ROTTERDAM, 20 Aug. *Tarwe* 128 ℔ Roode Koningsberger entr. *f* 290.

Rogge met meerder handel in entr. ; 129 ℔ Amerikaansche *f* 280 ; 118 ℔ Archangel *f* 223, *f* 224 ; 117 ℔ St. Petersburger *f* 218 ; in consumtie 124 ℔ Pommer *f* 250 ; 117 ℔ St. Petersburg. *f* 224 ; 116/117 ℔ Riga *f* 223.

GRONINGEN, 18 Aug. *Tarwe* bij voortduring weinig geboden en gevraagd. — *Rogge* tot vorige prijzen, van nieuwe zijn reeds enkele vrij goede partijtjes ter markt gevolgd, wat echter de twee laatste marktdagen geveild werd, was schraal van korrel, woog slechts 110 a 113 ℔, en werd niet verkocht, 115 a 118 ℔ jar. inl. *f* 7,15,20 a *f* 7,65,70 ; 116 ℔ jar. Deens. *f* 7,30 niet geheel frisch. — *Boekweit* prijsh., 110 a 113 ℔ grijze Zand *f* 6,30 a *f* 6,75 ; 115 ℔ Holst. *f* 6,70. — De nieuwe *Wintergarst* was in de puike soorten ter verzending te plaatsen, doch afwijkende en de oude zomer weêr lager afgegeven, 103 a 107 ℔ n. winter *f* 4,55 a *f* 5,10 ; 96 ℔ jar. winter *f* 3,80. *Haver* schaarsch geboden en door drukke vraag alle soorten hooger verkocht, 85 a 89 ℔ dikke brouw *f* 3,95 a *f* 4,20 ; 78 a 82 ℔ fijne Vries. *f* 3,55 a 3,80 ; 68 a 72 ℔ witte Voer *f* 3,20 a 3,40 ; 72 a 78 ℔ zwarte dito *f* 3,50 a 3,75. — *Boonen* flaauw, jar. Paarde *f* 5,50 a 6,75, van nieuwe waren een paar partijen regt mooije waar ter markt, waarvoor *f* 7 bedongen is. *Gort* weinig in omgegaan, grove *f* 1,75 a 9,75, Puik *f* 9,75 a 10,75 en parel per 100 Ned. *f* 12,50 a 15. — Van *Koolzaad* beliep de aanvoer ongeveer 400 last, de kleinste helft van Oost-Vriesland, dat alles van *f* 8 tot *f* 9,50 is opgeruimd. — *Raapolij* onder *f* 30 niet meer te koop. — *Lijnolij* *f* 28,50 gevraagd. *Raapkoeken* *f* 65 a 70. — *Lijnkoeken* *f* 10 en *Boter* naar kwaliteit van *f* 26 tot *f* 29, met vrij belangrijke omzetting. Bevracht met 25 last *Koolzaad* op de Zaan tot *f* 85 in eens.

KAMPEN, 17 Aug. Tarwe per mud *f* 9,50 a *f* 10,50. Rogge *f* 8,20 a *f* 8,60. Boekweit *f* 7,20 a *f* 7,60. Garst *f* 5,— a *f* 5,20. Boter per achtste ton *f* 15,— a *f* 16,—.

SCHIEDAM, 20 Aug. *Genever* *f* 21.— ; Amst. Proef *f* 22.25, het Nederl. Vat, zonder Fust en zonder de belasting.

DELFT, 20 Aug. Heden waren de prijzen der Boter alhier: eerste kwaliteit *f* 36 a *f* 38, tweede kwaliteit *f* 34 a *f* 35.

SNEEK, 18 Aug. De prijzen der Boter alhier zijn *f* 37,— a *f* 38,50. Kaas *f* 20,— a *f* 28,—.

Aanvoer van Boter 1476 ½ en 146 ⅛ ton. Kaas 21903 N· pd.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

20 AUG.			gebl.	21 AUG. 4½ u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	60⅝	60⅝	à	60½	60½
Dito Dito	3	»	72 5/16	72¼	»	72⅜	72¼
Dito Dito op resc. .	3	»	72 5/16	72 5/16	»	72 3/16	72 5/16
Dito Dito	4	»	94⅛	94⅛	»	94 5/16	
O. I. Leening . . .	4	»	94	93⅞	»	93⅞	
Amortis. Syndic. . .	4½	»			»		
Dito Dito	3½	»	89⅛		»		
Handel-Maatschappij .	4½	»	173	173½	»	174¾	174⅝
Haarlemmermeer . .	5	»			»		
Aand. Rijn-Spoorweg .	4½	»		113	»		
Aand. Holl. S. M.		»			»		
BELGIE, ...	4½	»			»		
Dito	2½	»			»		
Dito bij Rotschild . .	2½	»			»		
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	»	20⅛	20⅛	»		
Dito bij Dito onb. st.	5	»	19⅞	19⅛	»	19¾	
Dito	3	»	37⅞	38	»		
Dito Binnenl. à 6 m .	3	»	33	32 13/16	»	33	32 13/16
Coupons Ardoins . .		»	19½	19⅛	»	19 3/16	
Passive		»			»		
Deferred		»			»		
Fransche Uitgest. . .		»			»		
PORTUGAL, te Londen .	3	»	44 7/16	44	»	44⅞	44 11/16
Dito Dito	4	»	43 7/16	43⅛	»	43 15/16	43 11/16
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	»		45	»		
RUSL. Ob. H. 1798 en 1816	5	»	106¼	106¼	»		
Dito Dito 1828 en 1829	5	»	105½	105½	»		
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	»			»		
Dito bij Hope . . .	4	»	90 11/16	90 15/16	»		
Dito bij Stieglitz en C°.	5	»	88⅞	88⅞	»	88 15/16	
Cert. te Hamburg . .	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»			»		
Cert. van Dito . . .	6	»	70⅞	71	»		
POLEN, Certific. . . .	4	»			»		
Dito Aand. met Loten fl 300		f			»		
Dito Dito . . . fl 500		»	143¾		»		
AMERIKA, Phil. Bank .	6	pCt.			»		
Dito	5	»			»		
Dito Bank-Actiën . .				5 1/16	»		

Oostenrijk, Metall., 108⅝. Braz. 5 pCt. 89. Dito 1843, 87. Mexico 23⅛, ¼, ⅛. Grenada 21¾. Venezuela 43⅝.

Koers van het Geld: Beleening 3¼ pCt., Prolong. 3 pCt. Wissel-Disconto 4 pCt.

Wisselkoers.

2/m. Hamburg 35.43⁷/₁₀ ; Zigt dito 35.68⁷/₁₀ ; 2/m. Londen 12 ; Zigt Londen 12 ; 3/m. Lisbon. 43.25 ; 3/m. Porto 43.25 ; 2/m. Petersb. 1.87¹⁵/₂₀.

SCHEEPSTIJDINGEN.

RAMSGATE, 18 Aug. Het schip Louisa Maria, Kapt. Jaski, van Amsterdam naar Batavia, is op de Goodwinsand gestrand, doch met adsistentie weder af, en alhier lek, en met verlies van anker enz., binnengebragt.

CARTHAGENA, 3 Aug. Het schip Laurel, Kapt Roach, van Marseille naar Antwerpen, is alhier met eenigzins overgeworpen lading binnengeloopen, doch heeft den 7 dezer de reis weder voortgezet.

Carga-Lijsten.

ODESSA, Zupor, Alexandra: 1,400 tzw. Tarwe, 1,530 tzw. Rogge, Luden & van Geuns.

ARCHANGEL, Zuiderduin, Emelie Sophie: 1,800 tzw. Rogge, H. J. Rabé en Comp.; 300 tzw. dito, Order.

St. PETERSBURG, Ebert, Samolet: 1,416 tzw. Rogge, Goll & C°.

DRAMMEN, Knudsen, Ellida: 1 lading Hout, Geo. Fr. Egidius.

DRAMMEN, Haraldsen, Enigheden: 1 lading Hout, Geo. Fr. Egidius.

INGEZONDEN STUKKEN.

In het nommer van «*de Tijd*," van 18 dezer, zet R. de *Mededeelingen uit zijn Dagboek* voort. De geschiedenis der Grondwetten van 1814 en 1815, met betrekking tot de Godsdienst, daarbij aangehaald wordende, zoo zal het welligt niet ondoelmatig zijn, hier te wijzen op eene meer in het breede behandelde geschiedkundige uiteenzetting der omstandigheden, die zich bij het ontwerpen en vaststellen dier beide staatsregelingen hebben voorgedaan. In eene brochure namelijk, in 1844 in het licht verschenen, tot aanprijzing eener milde herziening der Grondwet, vinden wij nopens deze aangelegenheid, het volgende opgeteekend:

»Het geheele Nederlandsche volk, moest, volgens de Proclamatie van den Souvereinen Vorst, den 2 Maart daaraanvolgende uitgevaardigd, in dit gewigtig werk gekend worden; dat Volk moest de meest mogelijke verzekering hebben, dat daarin zijne dierbaarste belangen waren in het oog gehouden.

De Heer Mr. C. F. van Maanen, lid der Commissie tot de staatsregeling, deed, bij eene toelichtende redevoering, in de Vergadering van *Notabelen* gehouden, de grondslagen kennen, waarop het nieuwe Staats-gebouw was opgetrokken. Omtrent de bescherming der bestaande Godsdiensten, vinden wij in die redevoering het navolgende opgeteekend:

«Afkeerig van alle gezag over het geweten zijner burgeren, afkeerig van alle bemoeijing met godsdienstige leerstelsels, en zich alleen, voor zoo verre dit noodzakelijk mogt zijn, de vereischte inzage en beschikking voorbehoudende omtrent de huishoudelijke inrigting van zoodanige gezindheden, welke eenige betaling of toelage uit 's lands kas genieten, kent de Staat geen onderscheid tusschen de belijders van alle bestaande godsdiensten; en allen gelijkelijk tot dezelfde regten en voorregten roepende, bepaalt zich de Staatszorg tot *een* groot en *eenig* doel: de bevordering van godsdienstigheid, zedelijkheid, kennis, deugd." — Art. 133 der Grondwet van 1814 bepaalde intusschen: *dat de Christelijk Hervormde Godsdienst die is van den Souvereinen Vorst.*

Den 30 Maart 1814 legde Z. K. H. den eed af op de Constitutie, die met eene meerderheid van 449 stemmen door de Notabelen was aangenomen.

Doch naauwelijks was de Grondwet van 1814 nog in werking gekomen, of de verbonden Mogendheden besloten, op het Congres te Weenen, om België met de Nederlanden te vereenigen, onder één Hoofd en ééne Staatsregeling. Hieruit ontstond de noodzakelijkheid reeds tot herziening van de nog eerst kort gewerkt hebbende Grondwet. Die herziening werd verordend. De Souvereine Vorst, in het najaar van 1814, in het geheim, van het voornemen tot vereeniging onderrigt, belastte Mr. Raepsaet met den arbeid over de middelen, welke deze het geschiktst oordeelde, om de Grondwet van 1814 met de Belgische Constitutiën overeen te brengen, en welke arbeid kort daarop den Vorst werd aangeboden. — Eene Wet nopens de Herziening zag, den 23 Maart 1815, het licht, nadat Z. K. H., den 16 Maart bevorens, eene Proclamatie had uitgevaardigd, bij gelegenheid van Zijne verheffing tot Koning der Nederlanden en Groot-Hertog van Luxemburg, in wier considerans gewaagd werd van de noodzakelijkheid, om de Grondwet eenige verandering te doen ondergaan, «behalve al zulke andere modificatiën, als, ten gevolge der omstandigheden, dienstig en oirbaar gerekend zullen worden." — Voor de Noordelijke provinciën werd eene buitengewone vergadering der Staten-Generaal in dubbelen getale beschreven; — in België beriep men, even als in 1814 in Noord-Nederland, *Notabelen*; dit geschiedde bij Proclamatie van 18 Junij 1815, en in dit stuk werd omtrent het ontwerp tot verandering der in Holland gevestigde Grondwet, het volgende gezegd:

«Het ontwerp, hetwelk zij (de opstellers) Ons hebben aangeboden, behelst vereerende onderscheiding voor den Adel, verzekert aan alle Godsdiensten gelijke bescherming en voordeelen, en waarborgt de benoembaarheid van alle burgers tot openbare bedieningen en ambten." — «In het bijzonder (zoo volgt iets verder) verzekeren wij aan de Katholijke Kerk haren staat en hare vrijheden, verzekeren die voorbeelden van wijsheid en gematigdheid niet uit het oog te zullen verliezen, welke ons daaromtrent onze Voorzaten, uwe oude Vorsten, wier geheugen nog te regt bij u in eerbied is, gelaten hebben."

De uitslag der stemming van de Zuidelijke Notabelen was niet zoo gunstig als van de dubbele kamer in de Noordelijke gewesten: van de 1600 benoemden hadden 796 het ontwerp afgekeurd, van welke 126 verklaarden zulks te doen, om de voorschriften *nopens de Godsdienst*; 527, en alzoo *nog geen derde*, hadden het ontwerp aangenomen; de overigen, een zesde deel, waren niet gekomen. De sterke tegenkanting der Belgische Gee... lijkheid grondde zich voornamelijk op de bepalingen, treffende het Onderwijs en het waarborgen eener volkom... vrijheid van Godsdienst.

Onder de eersten, die zich tegen de Grondwet ver... ten, behoorden de (te dier zake later uitgebannen) Pr... de Broglie, Bisschop van Gend, en de Vicaris-Gener... van het diocese van Gend, de heer Lesurre; deze l... toogde in een geschrift, getiteld: *Avis aux Notables ... la Belgique, etc.*, dat geen Roomsch-Katholijk in gemo... die Grondwet kon aannemen. De indruk van dit gesch... ging zoo diep, dat men daaraan grootelijks den ongun... gen uitslag der stemming in België toeschreef. — ... heer Raepsaet klaagt er over in zijn journal, dat het *o... werp* van Grondwet in België nooit officieel is bekend g... maakt, en dat de Notabelen er eerst een paar dagen vó... de stemming kennis van kregen.

Van de zijde der Regering meende men, den tege... stand met kracht te moeten onderdrukken, en dat »... uitslag der stemming altoos het besluit mogt doen tre... ken, dat de *meerderheid* des volks vóór de Grondw... was." — Men hield vol, dat de Notabelen over het pu... van de vrijheid van Godsdienst niet te stemmen hadde... daar dit een der voorwaarden van de vereeniging w... door de Mogendheden voorgeschreven, en dus eene w... van Europa.

Te midden der spanning van de gemoederen in Belgi... door de gehouden stemming veroorzaakt, en terwijl vel... dachten, dat de Grondwet aldaar *niet* als aangenom... zou worden beschouwd, zag op den 24 Augustus ee... Proclamatie des Konings het licht, waarin onder ande... wordt gezegd: »Van de 796 Notabelen, door welke h... ontwerp is afgekeurd, hebben 126 uitdrukkelijk verklaar... dat zulks geschied was uit hoofde van eenige artikel... over de Eeredienst; artikelen, die, overeenkomstig m... de sedert lang bestaande wetgeving, gegrond op de tra... taten, en strookende met de beginselen, welke de go... dienstige Souvereinen in het Europeesch systhema hebb... ingevoerd, uit de Nederlandsche Grondwet niet kond... worden weggelaten, zonder het bestaan der Monarch... in de waagschaal te stellen, en zonder juist den waarbo... van diegenen te verminderen, welken de bedoelde bep... lingen bedenkelijk voorgekomen zijn." — »*Zoo deze waa... heid niet verduisterd ware door* EENIGE MENSCHEN — ZO... vervolgt de Proclamatie — VAN WELKE DE MAATSCHAPPI... INTEGENDEEL, HET VOORBEELD DER EVANGELISCHE LIEFDE EN VE... DRAAGZAAMHEID VERWACHTEN MOGT, *zouden* ten minste ... gemelde stemmen zich gevoegd hebben bij die d... 527 Notabelen, welke het ontwerp hebben goedgekeurd...

Zijne Maj. *bekrachtigde* de Grondwet, verklaarde, d... de daarin vervatte bepalingen, van dit oogenblik a... zouden uitmaken, »de Grondwet van het Koningrijk d... Nederlanden," beloofde, ten spoedigste de noodige maa... regelen te zullen nemen tot het in werking brengen di... Staatsregeling, en vooral onverwijld de Staten-Genera... bijeen te zullen roepen. — In de zitting van 21 Septem... ber 1815, te Brussel gehouden, had de beëediging o... inhuldiging des Konings, volgens de nú bekrachtig... Grondwet plaats.

»Wij weten, helaas! — zegt van Sasse van Ysselt, i... 1840, bij de Limburgsche questie, — door eene ramp... zalige ondervinding, — gedenkt aan België! — *wat* het i... een Staatsverdrag op te dringen. Wij begingen de... dwaling, en hoevele opofferingen heeft deze eerste fout... gedurende jaren, niet aan ons gekost? Wij weten hoe me... van opofferingen is overgegaan tot een stelsel van over... reding, en eindelijk tot een dreigend vertoon van dwang... middelen, en *alles, alles te vergeefs!*"

Opmerkelijk mag het heeten, dat de brochure waaru... deze plaats is afgeschreven, naar men stellig verzeker... kan, niet van iemand, tot de Kath. behoorende, a... komstig is. L (1).

(1) Den geëerden Inzender dezer belangrijke *Bijlage* tot ... geschiedenis der terugwerking van de Protestantsche par... op de emancipatie der Katholijken, wordt hartelijk do... den schrijver der »Mededeelingen uit mijn Dagboek" da... gezegd voor de beleefde toezending van het bovenstaan... stuk. Hij, en allen, die belang stellen in de zaak, welke »... *Tijd*" voorstaat, kunnen hem geene grootere dienst bewijzen... dan door de gapingen in zijne kennis, door de resultat... hunner nasporingen aan te vullen. R.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgeve...